

RECIT GUIRION

*Demeus ur maleuriou horrupl c'hoarvezet an
8 eus a vis C'huevrer diveza 1843, er Guadeloup,
dre ur Grenamant-Douar hac un Tàn-Goall ar
spouronnussa, pere o deveus distrujet ha pulluc'het
oll ar guær gaer a Point-a-Pitr. (1)*

Var ton : Ar Maro hac an Den Demezet.

P OBL eus a Vreiz-Izel, Christenien generus,
C'houi pere voe atao güir vugale Jesus,
Selaouit, me ho ped, en hano a Zoue,
Ur recit truezus a doucho hoc'h ene.

(1) Enezen vras Guadeloup a zo ur C'holoni a Franç, situet
en Ameriq. Eno eo bro ar sucr, ar c'hase, ar butun, ar c'hoton,
an indigo, ar plant medecinerez, etc., etc., etc.

Ar Point-a-Pitr, e pelec'h eo het ar ravach, a voa ur guær gaer
ha neve, batisset e 1753. Tyer a 2 ha 3 estach a voa enni, ha
50 ru. Distrujet oll int brema !

2

E mis Meurs, bars er bloa mil eiz cant nao
 ha trêgont,
 E voe roet dêc'h oll un detaill leun a spont
 Var Crenamant-Douar enezen Martiniq,
 Un andret ar c'haera demeus an Ameriq.

Hirio, ô va Done! e zeus goassoc'h maleur
 Da zont da ziselêria dêc'h-u oll, va breudeur:
 Rac-se ta, Bretonet, tud a religion,
 Deut d'am zelaou, m'ho ped, gant calz attantion.

Ur Grenamant-Douar, demeus an horrupla,
 An eiz a vis C'huevrer demeus ar blavez-mâ,
 D'unnec heur nemet qart a zo bet c'hoarvezet,
 Hac en ur minuten en deus oll distrujet.

Er Guadeloup e zeo arruet ar maleur:
 Selaouit gant anqen, me ho ped, va breudeur.
 An douar tro ha vardro zo en em digoret,
 Hac an oll tyer kær a zo n'em discaret.

Ar spouron, ar c'hri fors a gargue a horror,
 An douar a vrancelle vel ar môr e fulor:
 Hac evit cresqi c'hoas ur maleur qen eüzus,
 An tâu-goall zo dre oll gant un nerz furius.

Ar guær a Point-a-Pitr zo rentet e ludu,

3

An desolation a ren eus a bep tu.
Ebars er spaç qen bêr demeus ur minuten,
E zeus maro eno ouspen pemp mil gristen!

An douar a fraille, ha deus an abimou
E velet gant spouron sortial ar flammou.
Caer o d'oa an dud qèz clasq en em sovetat,
Brêvet e voant qerqent dindan ar vein a blat.

Qer crén ha qen horrupl voa'r C'hrenamant-
Douar,
Ma laqe meneziou qerqent d'en em discar,
Pere o deus stànqet dre oll an doureyer,
Ar pez a gresq meurbet d'an dud qèz o mizer.

Ar re o deus ellet beza bet achappet,
Zo privet a bep tra hac en oll revinet,
Rac an tân-goall horrupl a zavor a bep tu,
Hac a reduis pep tra en glaou hac en ludu.

An dec c'huevrer e zoat occupet tro vardro.
Da zizolo dre oll an dud a voa maro:
Ar spont rac ar vocen a rê qer bras horror,
Ma voet forçet neuze d'o stlepel bars er mor.

Tri gostez an ilis zo en em discaret,
Var an hini chommet gant eston e velet
Cadran an horolach chomet just var an heur.

4

E pini voa c'hoarvet eus ar guær ar maleur.

Tremen pemzec cant deu demeus a re vlesset
 Zo ellet sovetat gant ur soign ampreset.
 Oh! terrupla arvest zo eno da gompren :
 Sònjit, sònjit en ze, me ho ped, christenien!

Gouarner ar Guadeloup a scif da gass sicour
 Ar buanna possubl d'an oll zo hep recours :
 Hastit, hastit afo, n'an Doue, me ho ped,
 Rac amâ e vanq oll : repu, dillad ha boued.

Mein, briqennou, harâ, qement zo necesser
 Evit sevel tyer d'an oll zo er vizer.
 Hastit prest, m'ho supli. Oh! n'ellit qet compren
 Peguer bras eo hor poan, hon ezom, hon anqen.

Qement elfet scrifa var an oll maleuriou
 C'hoarvet er Guadeloup hac en e c'harteriou,
 N'elfe despeign ervat an horrol arruet
 Er vrô miserabl-se, ouz se bet assuret.

Mar deo hor Breiz-Izel, dre ar c'hraç a Zoue,
 Bet atao prezervet a zeurt calamite,
 Rentomp graçou dezàn demeus eur seurt
 boneur,
 En eur dont da zicour hor breudeur er maleur.

Ar Guadeloup a zo ur goloni a Franç,

5

A die en he maleur receo hon asistanç:
 Eno hon eus qerent p'otramant mignonet,
 Hac a c'houlou ganemp ma vezint sicouret.

Ma vez ur seurt maleur, mes Doue da viro,
 O touguen ar ravach, o tistruji hor bro,
 Me er goulou ouzoc'h : na vec'h-u qet presset
 Ebars en ho maleur da veza sicouret?

Arabat e zê demp, var digarez int pell,
 Mancout d'en em hasta da zont da rei ur zell
 Varhorbreudeur christen, rentet qer maleurus:
 En eur dont d'o zicour, e plijimp da Jesus.

Pepini ac'hanomp, herves m'hon eus moyen,
 A die n'em ampresi evit dont d'o zouten.
 Ur guenneguc benac, roet en han' Doue,
 A vo recompancet un deiz e gloar an eê.

Hon Roue generus, qerqent m'en deus clêvet.
 Comz eus ar maleuriou a zo bet arruet,
 En deus casset ractal ur som considerabl
 Da zicour an dud qez rentet qer miserabl.

Annombra victimou zoouspen pemp milden,
 Ze a ra fremissa calon peb güir gristen.
 Da drêgont million e za'n danvez collet,
 Ha daou-uguent million an tyer distrujet.

6

Un ozac'h d'eur zoudard a gonfi e vuguel;
 Ar seiz all, va Doue, o deus ranget mervel!
 Un all a lavare : cetu din-me collet
 Va fortun., va c'herent, ha va oll mignonet!

E Poent-a-Pitr neus qet un ty hepquen er za;
 Mes allas! va Doue, ar pez zo ar goassa,
 Tud a bep oad dalc'het dindan an atrejou
 A gri dont d'o zicour, hac a zo victimou.

An tân-goall furorus, vel ar môr e counnar,
 A avanç hac a long ar pez zo n'e bouvoar.
 Ar paour, ar pinvidic, en douar digoret,
 Pe en tân horrerus o bez o deus cavet.

Qement a dud maro a voe neuze cavet,
 N'ellet o enterrî, ma voent qerqent dêvet.
 Ar flêr eus ar c'horfou a ro aon da bep den
 Na zeufe prest goude en o zoues ar vocen.

Scrifet eus d'ar Mêriou an arrondissamant
 D'ober ur souscription hep faut incontinent;
 Rac-se, va c'henvrois, deposit hoc'h offranç
 Ebars o bureauyou gant an oll gonfianç.

En kær ha var ar meaz dre oll ebars er Franc,
 Eus souscriptionou vit receo peh offranç!

7

Ar prima moyen eo, hac ar surra hep mar,
Da zicour victimou ar c'hrenamant douar.

Anfin, en ilisou e vo ive gestet
Evit sicour an dud a zo oll revinet.
Pa lavar Jesus-Christ e zomp-ni oll breudeur,
Hastomp-ta da zicour ar re zo er maleur.

Ar maleur a zo bras, allas! ô va Doue!
Hor charite a ranq beza ta bras ive :
Pedomp ive Doue ma zay oll da repos,
Ar re a zo maro, da joa ar Barados.

Kær ha var ar meaz er vro-ze zo goloet oll a
dud hac a anevalet maro. — Mervel a rêr gant
an naon; en em difframma rêr ur batatezen, ur
grizien; dont a rêr da anlevi an anevalet achap-
pet d'ar maro. — An oll forniou a zo discaret;
ar vagasinou bleud zo dindan an douar, pedêvet;
ar vêlinou distrujet : e zoar e presanç ur guer-
nez horrupl. — Un ty scol merc'het zo discaret,
25 potrezic hac ar vestrez zo ecrazet. — Guelet
e zeus berniou tân o sortial diouz an môr, tost
d'an aud. — Ur plac'h yaouanq o clasq achap-
eus e zy, a zo discaret ha qemeret dre e diouar
dindan ar vein. Guelet a ra gant spont an tân o
tostât.... Crial a ra da eur zoudard trec'hi dezi
e diouar : ar zoudard a zav e zabren, mes ar fla-

8

mou en ampech da renta ar zicour horrubl-se,
hac ar plac'h maleurus a zo reduiset e ludu!

Ar flêr eus ar c'horfou maro a zo qer crén, ma
ranqer o dêvi gant râ beo qerqent.

Nac a horroliou, va Doue! Amâ ur famill an-
tier ecrazet; aont, ur c'horf troc'het dre anter;
un all bruzunet oll; ur mignon o terc'hel dorn
e vignon, lazet o daou. — Ur plac'h yaouanq,
arruet dêc'h, hirio e diouar troc'het; un all deut
follez, a grie: Perac caout aoun rac ar c'hren-
mant douar, pa oun e ty va mam? — Un ozac'h
a rede evel un disqiantet, en ur disquez e voalen
a eured hac o crial: Cetu amâ qement a chom
ganén eus va oll famill!...

Avoalc'h eo ze..., tevomp.

Ar Franç oll a hirvoud var ar maleur horrubl
zo o paouez sqey e c'holoni; — mes an druez
pehini na ra nemet scuilla daelou hepqen, a zo
un druez difrouez: Neo qet avoalc'h meuli ur
zonjeson vad... ret eo sicour d'e executi.

FIN.

Dre autorisation an Autrou Sous-Prefet a Vontroulez,
ur Souscription a zo digor e ty LÉDAN, imprimer. Nep
piou benac en dele c'hoant da ze posi e offranç, a vezo
recevet da hep heur. Ar pezo a vezo recevet a vezo rentet
d'an Autrou Sous-Prefet.

E Montroulez, eus a Imprimeri LÉDAN.